

Asia: VN/1730/2018

Oikeusapudirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskeva arviomuistio

Lausunnonantajan lausunto

Artikla 2 Soveltamisala

Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry (jäljempänä Tuomariliitto) on yhtä mieltä oikeusministeriön kanssa siitä, että oikeusapudirektiivin vaatimukset toteutuvat kansallisessa lainsäädännössä eikä lainsäädännöllisiä muutostarpeita ole. Tuomariliitto haluaa kuitenkin lausua tuomareiden koulutukseen liittyvistä kysymyksestä jäljempänä artiklan 7 alla esitettävän.

Artikla 4 Oikeusapu rikosoikeudellisissa menettelyissä

-

Artikla 5 Oikeusapu eurooppalaista pidätysmääräystä koskevista menettelyistä

-

Artikla 6 Oikeusavun antamista koskevat päätökset

-

Artikla 7 Oikeusapupalvelujen laatu ja koulutus

Tuomariliitto huomauttaa, että oikeusapudirektiivin johdanto-osan kappaleen 26 mukaan jäsenvaltioiden olisi kehotettava tuomareiden koulutuksesta vastaavia tahoja antamaan kyseistä koulutusta tuomioistuimille ja tuomareille, jotka tekevät päätöksiä oikeusavun antamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomioistuinten riippumattomuutta ja eri tapoja, joilla oikeuslaitokset on järjestetty eri jäsenvaltioissa.

Oikeusministeriön oikeushallinto-osaston koulutusyksikkö, joka nykyisellään toimii yhteistyössä tuomarinkoulutuslautakunnan kanssa, on niin riittämättömästi resursoitu, että tosiasiasa varoja ei riitä täydennyskoulutukseen koko tuomarikunnalle. Käytännössä merkittävä osa koulutuslautakunnan resursseista kohdentuu notaarivalintaan sekä tuomarikoulutettavien asessoreiden koulutukseen. Tuomarina toimivien täydennyskoulutukseen tosiasiasa käytettävät resurssit ovat täysin riittämättömät.

Tuomioistuinlain (673/2016) 9 luvun 4 §:n mukaan tuomari on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään laintuntemustaan, oikeudellista osaamistaan ja ammattitaitoaan. Tuomareille on oltava tarjolla riittävästi koulutusta ja heillä on oltava mahdollisuus osallistua siihen.

Tuomioistuinlain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä todetaan tältä osin muun muassa, että jatkuva osaamisen kehittäminen olisi tuomareiden ja muiden lainkäyttöhenkilöstöön kuuluvien oikeus ja velvollisuus. Käytännössä tämä velvollisuus kuuluu myös virkamiehen yleisiin velvollisuuksiin.

Tuomarin velvollisuuden vastapainona olisi valtiovallan velvollisuus järjestää koulutusta. Tuomioistuinten velvollisuutena on puolestaan järjestää työskentely tuomioistuimissa niin, että tuomareilla on tosiasiallinen mahdollisuus osallistua koulutukseen. (HE 7/2016 vp, s. 84).

Tuomariliitto huomauttaa, että koulutusvelvoitetta on huomattavan vaikea noudattaa tarjottujen koulutusmahdollisuuksien vähäisyyden vuoksi. Useat tuomioistuimet pyrkivät paikkaamaan koulutusvajetta järjestämällä aktiivisesti sisäisiä koulutuksia, mutta asian tilaa ei voida pitää hyväksyttävänä ottaen huomioon edellä lausuttu täydennyskoulutukseen tarkoitettu rakenne.

Koulutusvelvollisuuden täyttämistä vaikeuttaa myös se, että olemassa olevilla resursseilla on hyvin vaikeaa järjestää mahdollisuuksia osallistua koulutuksiin, kun jo useissa tutkimuksissa todetulla tavalla tuomarin lainkäyttötoimintaan liittyvään työhön kuluu aikaa säännönmukaisesti enemmän kuin laskennallisen viikkotyöajan tulisi olla. Tuomari joutuu siis usein valitsemaan laiminlyökö velvoitettaan kouluttautua vai velvoitteitaan saattaa ratkaistavia asioita joutuisasti eteenpäin.

Artikla 8 Oikeussuojakeinot

-

Artikla 9 Haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt

-

Muut huomionne direktiiviä koskien:

LAUSUNNON VALMISTELU

Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Johanna Helminen. Lausuntoasiaa on käsitelty Käräjäoikeustuomarit ry:n hallituksessa 17.8.2018 ja Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa ja hallituksessa 20.8.2018.

Vanne Kimmo
Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry